

Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi
Atatürk University Journal of Faculty of Letters
Sayı / Number 62, Haziran / June 2019, 177-200

AHMETLİ İLÇESİNDE NÜFUS HAREKETLERİ

The Population Movements in Ahmetli District

(Makale Geliş Tarihi: 15.04.2019/ Kabul Tarihi: 13.06.2019)

Ferdi AKBAŞ*

Öz

Ege Bölgesi'nin Asıl Ege Bölümü sınırları içerisinde yer alan Ahmetli ilçesi, idari bakımdan Manisa iline bağlıdır. İzmir-Ankara karayolu üzerinde yer ilçe, kuruluşundan günümüze kadar birçok medeniyetin hâkimiyetinde kalmıştır. İlçenin İzmir, Aydın, Muğla, Denizli, Balıkesir, İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerin yakınında yer alması göç hareketlerinin yön tayininde etkili olmuştur. Bu çalışmada göçler çeşitli boyutları ve kavramsal çerçeveleriyle ele alınarak çeşitli kriterlere göre sınıflandırılmıştır. Bunların yanında göçleri belirleyen esas ölçütler ile iç, dış ve mevsimlik göçler coğrafi açıdan analiz edilmiştir. TÜİK verilerinin kullanıldığı çalışmada, Ahmetli'deki mevcut nüfusun doğum yerlerine ve doğum yeri Ahmetli olan nüfusun illere göre dağılımı, Ahmetli'den göç eden ve göçle yoluyla ilçeye gelen nüfusun durumu tablo ve grafikler eşliğinde görsel hale getirilmiştir. İç ve dış göçlerin nedenleri ile cinsiyet analizleri resmi verilerin yanında anket ve mülakatların yardımıyla izah edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ahmetli, İç Göç, Dış Göç, Mevsimlik Göç.

* Arş. Gör. Dr., Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü; *Research Assistant Doctor, Faculty of Literature, Department of Geography, ferdi.akbas@atauni.edu.tr*, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1899-1458>

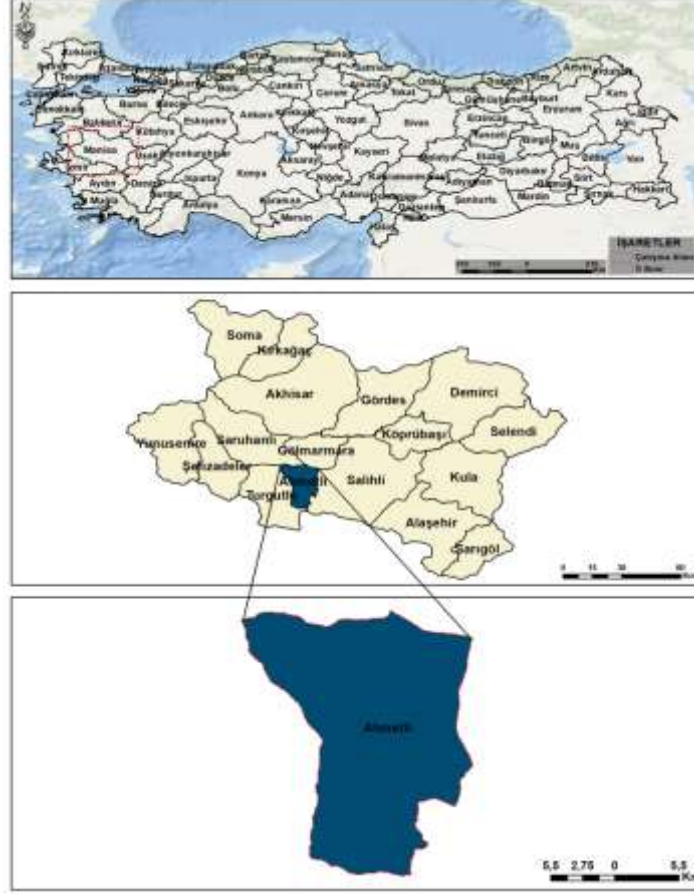
Abstract

Ahmetli, which is located within the boundaries of the Aegean Region of the Aegean Region, belongs to Manisa province from the administrative point of view. The district, located on the İzmir-Ankara highway, has been dominated by many civilizations since its foundation. The location of the district near İzmir, Aydın, Muğla, Denizli, Balıkesir, İstanbul and Ankara was influential in determining the direction of migration movements. In this study, migrations were categorized according to various criteria by considering various dimensions and conceptual frameworks. In addition to these, the main criteria that determine the migrations and the internal, external and seasonal migrations were analyzed geographically. In the study using TÜİK (Turkish Statistical Institute) data, the distribution of the population to the place of birth of the current population in Ahmetli and the place of birth of the population Ahmetli, the situation of the population who migrated from Ahmetli and came to the district through migration was visualized by the help of tables and graphics. The reasons of internal and external migrations and gender analysis were tried to be explained with the help of questionnaires and interviews as well as official data.

Keywords: Ahmetli, Internal Migration, External Migration, Seasonal Migration.

Giriş

Araştırma sahasını oluşturan Ahmetli İlçesi Manisa ilinin idari sınırları dâhilinde yer almaktadır. İlçenin kuzeyinde Gölarmara, doğusunda Salihli, batısında Turgutlu ile güneyinde Ödemiş (İzmir) ilçeleri bulunmaktadır. Araştırma sahasında 2018 yılı itibarıyla 14 köy idari alanı bulunmaktadır. 2018 yılı TÜİK AD-NKS verilerine göre ilçede 8299 erkek ve 8231 kadın olmak üzere toplam 16530 kişi ikamet etmektedir.

Şekil 1. Ahmetli İlçesinin Lokasyon Haritası.

Nüfus hareketlerini ifade eden göç olayını günümüze kadar birçok kez tanımlanmıştır. Göç, insanların buldukları yeri daimî ya da geçici olarak çeşitli nedenlerle değiştirmeleridir (Akkayan, 1979: s. 20). Bir idari hudutu aşarak ikamet alanını kısa ya da uzun vadeli olarak değiştirme olayı olarak da tanımlanabilir (Tümertekin-Özgüç, 2009: s. 289). Nedenleri ve ortaya çıkardıkları neticeler itibarıyla göçlerle ilgili çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır. Bunlar arasında en yaygın olanı ve genel-geçer kabul edileni iç ve dış göçler şeklinde olup, belli bir mekâna göre yapılanıdır (Doğanay, 1991: s. 78-92). Yer değiştirme hareketleri ülke içinde olursa iç göç, ülke dışına doğru olursa da dış göç olarak tanımlanmaktadır. Göç kavramında gidilen yer kadar neden gidildiği de büyük önem taşımaktadır (Özgür, 1998: s. 3-6). Tarih boyunca meydana gelen savaşlar, yangınlar, depremler, heyelanlar, kan davaları gibi faktörler göç kavramını meydana getiren temel bileşenlerdir. Göçler bazen nüfus ile kaynaklar arasındaki dengenin ortadan kalkmasına ne-

den olduğu gibi yerleşim birimlerinin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapılarında da birtakım değışiklikler meydana getirmektedir (Tümertekin, 1994: 120-126; Koca, 2000: s. 87). Nüfusun mevcut yapısının da değışmesine neden olan göçler, işsizlik, altyapı sorunları, cinsiyetler arasında dengesizlik, çevre kirliliği, plansız yapılaşma ve iktisadi kaynakların aşırı kullanımına neden olmaktadır (Koca, 1994: s. 108-110).

Esasen ekonomik sıkıntılardan kurtulmak ve refah seviyesinin yükselmesi maksadıyla yapılan göçler, bazen de kan davaları, siyasi zorunluluk, eğitim ve sağlık hizmetlerinin yetersiz olması ile deprem, sel, heyelan gibi doğal afetler gibi çok çeşitli nedenlerden kaynaklanmaktadır. Dünyada olduğu gibi Ülkemizde de ulaşım ve haberleşmenin gelişmesi göçleri arttırmakla kalmamış aynı zamanda da hızlandırmıştır (Gök, 2006: s. 135-137). Karmaşık bir süreç olan göçleri ekonomik, sosyal, siyasal, askeri ve çevresel koşullardaki değışmeler tetiklemektedir (Deniz, 2009: s. 13-18).

Ahmetli ilçesinin de içinde yer aldığı Manisa ve yakın çevresi sahip olduğu doğal ve beşeri özellikleri sayesinde tarih boyunca birçok devletin egemenlik sahasında kalmıştır. Bu süreçler de doğal olarak nüfus yapısını ve dağılışını etkilemiştir. Nüfus bakımından hareketli bir bölgede bulunan araştırma sahasında Hititler, İyonlar, Frigyalılar, Lidyalılar, Persler, Makedonyalılar, Romalılar, Bizanslılar ile Selçuklular hakimiyet kurmuşlardır. İlçede Lidyalılar döneminden kalma çok sayıda Tümülüs (höyük-mezar) bulunurken, diğer medeniyetler herhangi bir eser bırakmamıştır. Bir önceki cümlede ifade edilen uygarlıkların ilçede hakimiyet kurmasında Miletos ve Efesus'tan başlayıp Orta Anadolu'dan Kızılırmak'ı geçerek Mezopotamya'ya kadar uzanan Kral Yolu'nun büyük etkisi olmuştur (Ahmetli Kaymakamlığı, 2019).

1. İç Göçler

Nüfusun göç eden bölümünün belirlenmesinde, ülke sınırları içerisinde meydana gelen iç göç ile ilgili kaynakların temin edilebilmesi için birtakım ölçütlerden faydalanılmaktadır. Bunlardan ilkinî doğum yeri kriteri oluşturmaktadır. Bu bakımdan, 2018 yılına ait ADNKS¹ verilerine göre Ahmetli'de doğan nüfusun ülke geneline dağılışı analiz edilebilir (Tablo 1).

Ülkemizde 1950'lü yıllarda hızlanmaya başlayan iç göçler, günümüz itibarıyla de artarak devam etmektedir. 1950'li yıllarda Türkiye'de doğan ve doğduğu ilin sınırları dışında ikamet edenlerin oranı % 8,4 (Tümertekin, 1968: s. 14),

¹ Göç verileri TÜİK ADNKS sisteminden alınmıştır. 2008 ile 2018 yılı itibarıyla TÜİK'te göçün cinsiyetler bazında verisi bulunmadığı için çalışma yapılırken genel olarak toplam göç değeri kullanılmıştır. Yalnızca sahada yaptığımız anket ve mülakat sonuçları cinsiyetler bazında tutulmuştur. Araştırma sahasının göç durumu değerlendirilirken, ilçede yapılan anketler ve yüzyüze yapılan görüşmelerden faydalanılmıştır. Tüm bunların sonucunda elde edilen rakamsal değerler SPSS ortamına aktarılmış ve çıkan değerler makalede işlenmiştir.

1970’de 20 senelik bir sürede, iki misli artarak % 16,7 olmuştur. Bu durum günümüz itibariyle de artan oranlarda devam etmektedir (Başkaya ve Gök, 2012: s. 109).

2008 yılı nüfus sayım sonuçları göre Ahmetli dışında yaşayan Ahmetli doğumlu nüfusun toplamı 21695 iken bu değer 2018 yılında 25244’e yükselmiştir. 2008’de yılı ilçenin toplam nüfusunun 16166, 2018 yılında ise bu değer 364 kişi artarak 16530 olmuştur. Türkiye’nin farklı illerinde ikamet eden Ahmetli doğumlu nüfus 2008 yılında mevcut nüfustan yaklaşık % 25, 2018 yılında ise yaklaşık % 35 daha fazladır (Tablo 1). 2008 yılında araştırma sahasının toplam nüfusu 16166’dır. İlçe nüfusunun geçen 10 yıllık süreçte 2.2 oranında azalması ilçe dışına yapılan göçlerin en net göstergelerinden biridir.

Tablo 1. Doğum Yeri Ahmetli Olan Nüfusun İllere Göre Dağılımı (2018).

İller	2008	%'si	2018	%'si
Adana	13	0,06	5	0,02
Adıyaman	7	0,03	4	0,02
Afyonkarahisar	46	0,21	52	0,21
Ağrı	9	0,04	13	0,05
Aksaray	6	0,03	12	0,05
Amasya	6	0,03	5	0,02
Ankara	140	0,65	276	1,09
Antalya	85	0,39	151	0,60
Ardahan	4	0,02	6	0,02
Artvin	0	0,00	2	0,01
Aydın	59	0,27	164	0,65
Balıkesir	59	0,27	99	0,39
Bartın	6	0,03	3	0,01
Batman	3	0,01	7	0,03
Bayburt	5	0,02	1	0,00
Bilecik	6	0,03	5	0,02
Bingöl	0	0,00	8	0,03
Bitlis	9	0,04	4	0,02
Bolu	2	0,01	12	0,05
Burdur	7	0,03	14	0,06
Bursa	62	0,29	120	0,48
Çanakkale	25	0,12	41	0,16
Çankırı	6	0,03	8	0,03
Çorum	1	0,00	3	0,01
Denizli	109	0,50	136	0,54
Diyarbakır	21	0,10	43	0,17
Düzce	3	0,01	7	0,03
Edirne	19	0,09	17	0,07
Elazığ	1	0,00	6	0,02
Erzincan	3	0,01	6	0,02

Erzurum	5	0,02	9	0,04
Eskişehir	23	0,11	63	0,25
Gaziantep	11	0,05	13	0,05
Giresun	3	0,01	2	0,01
Gümüşhane	1	0,00	7	0,03
Hakkari	4	0,02	21	0,08
Hatay	10	0,05	14	0,06
İğdir	2	0,01	5	0,02
Isparta	19	0,09	31	0,12
İstanbul	379	1,76	539	2,14
İzmir	4473	20,71	5482	21,72
Kahramanmaraş	3	0,01	2	0,01
Karabük	0	0,00	10	0,04
Karaman	2	0,01	3	0,01
Kars	16	0,07	7	0,03
Kastamonu	2	0,01	6	0,02
Kayseri	10	0,05	17	0,07
Kilis	3	0,01	6	0,02
Kırıkkale	2	0,01	7	0,03
Kırklareli	13	0,06	20	0,08
Kırşehir	2	0,01	1	0,00
Kocaeli	36	0,17	49	0,19
Konya	69	0,32	65	0,26
Kütahya	34	0,16	43	0,17
Malatya	21	0,10	16	0,06
Manisa	15416	71,39	17073	67,63
Mardin	5	0,02	14	0,06
Mersin	9	0,04	16	0,06
Muğla	98	0,45	172	0,68
Muş	15	0,07	18	0,07
Nevşehir	7	0,03	1	0,00
Niğde	6	0,03	3	0,01
Ordu	5	0,02	12	0,05
Osmaniye	2	0,01	1	0,00
Rize	3	0,01	6	0,02
Sakarya	8	0,04	27	0,11
Samsun	10	0,05	11	0,04
Şanlıurfa	8	0,04	9	0,04
Siirt	4	0,02	6	0,02
Sinop	7	0,03	6	0,02
Şırnak	15	0,07	13	0,05
Sivas	0	0,00	13	0,05
Tekirdağ	17	0,08	23	0,09
Tokat	3	0,01	4	0,02
Trabzon	15	0,07	19	0,08

Tunceli	12	0,06	4	0,02
Uşak	38	0,18	81	0,32
Van	4	0,02	21	0,08
Yalova	6	0,03	7	0,03
Yozgat	10	0,05	15	0,06
Zonguldak	7	0,03	1	0,00
Toplam	21595	100,00	25244	100,00

Kaynak: TÜİK ADNKS Verilerinden Derlenerek Hazırlanmıştır.

Ülkemizde özellikle 1950’li yıllardan itibaren gelişmeye başlayan ulaşım ve haberleşme ağları göçü etmeyi daha kolay bir hale getirmiştir. Bu göç hareketi daha çok kırsal kesimden kentlere doğru gerçekleşmiştir (Avcı, 1993: s. 250-252). Bunun doğal sonucu olarak ülkemizde iç göçlerde, göç eden kesim için büyükşehir daha cazip bir hale gelmiştir (Özgür, 1998: s. 40-43).

Günümüzün metropol kentleri olarak adlandırılan İzmir, İstanbul, Bursa, Ankara, Kocaeli gibi iller, 1950’li yıllarda sahip oldukları fiziki ve beşeri imkanlarla göç eden kitleler için oldukça büyük bir çekim merkezi konumuna yükselmişler ve bu durumlarını günümüz itibarıyla devam ettirmektedirler. Bu iller geçmişte olduğu gibi günümüzde de ülkemiz ortalamasının çok üzerinde göç oranına sahiptir (Işık, 1999: s. 385). İç göçlerin bu illere doğru olmasında fonksiyonel etki bölgelerinin büyük payı vardır. Detayda çok farklı yönleri olan göçler, etki bölgeleri ile yakın ilişki içerisinde (Doğanay, 1991: s. 140-142). Aynı durum araştırma sahasını oluşturan Ahmetli ilçesinde görülmektedir. İlçe sürekli ve sıkı bir ilişki içerisinde olduğu ve yakın çevresinde yer alan Manisa ve İzmir illeri ile bunların yakınındaki yerleşim birimlerine daha fazla nüfus vermektedir. İlçe, idari bakımdan bağlı olduğu Manisa ile sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda daha sık etkileşim kurduğu için Manisa ilindeki yerleşmelerde Ahmetli doğumlu nüfusun toplam değeri 2008’de 15416 kişi iken, 2018 yılında 17073 kişiye yükselmiştir. Bu değerler ilgili yıllardaki toplam nüfusla ilişkilendirildiğinde, 2008’de toplam nüfusun % 95’ine yakın kesiminin, 2018’de ise toplam nüfusun yaklaşık % 103’ünün Manisa ili içindeki yerleşmelerde ikamet ettiği ortaya çıkmaktadır.

2008 yılında Ahmetli doğumlu nüfusun % 94’ü, 2018 yılında ise % 91’i Manisa, İzmir ve İstanbul’da yaşamaktadır. Bu iller içerisinde özellikle Manisa ve İzmir, araştırma sahasının tamamını etkisi altına alması, nüfusun buralarda yığılmasına neden olmuştur. Bu illere doğru olan yoğun göç akışını, geçim sıkıntıları ile beraber hemşehricilik bağları daha net ifade etmektedir. İzmir, Manisa ve İstanbul dışındaki diğer illerde Ahmetli doğumlu nüfusun oranı 2008’de % 6, 2018’de % 9’dur.

Ahmetli nüfusu doğum yerlerine göre analiz edildiğinde; 2008 yılında % 83,5’lik değer ile Manisa’nın ilk sırada aldığı görülmektedir. Ahmetli’nin idari bakımdan Manisa’ya bağlı olması ve Manisa’da özellikle son yıllarda gelişmeye baş-

layan sanayi ve ticaret faaliyetleri insanları buraya çekmiştir. Aynı durum 2018 yılına ait verilerle değerlendirildiğinde yine 12907 kişiyle Manisa öne çıkarak ilk sırayı almaktadır (Tablo 2).

Tablo 2. Ahmetli Nüfusunun Doğum Yerlerine Göre Dağılımı (2008-2018).

İller	2008	%'si	2018	%'si
Adana	19	0,12	44	0,27
Adıyaman	18	0,11	17	0,10
Afyonkarahisar	45	0,28	74	0,45
Ağrı	114	0,71	180	1,09
Aksaray	5	0,03	6	0,04
Amasya	3	0,02	16	0,10
Ankara	22	0,14	13	0,08
Antalya	32	0,20	37	0,22
Ardahan	3	0,02	5	0,03
Artvin	3	0,02	2	0,01
Aydın	50	0,31	70	0,42
Balıkesir	39	0,24	53	0,32
Bartın	-	0,00	-	0,00
Batman	133	0,82	169	1,02
Bayburt	0	0,00	0	0,00
Bilecik	0	0,00	0	0,00
Bingöl	10	0,06	13	0,08
Bitlis	448	2,77	502	3,04
Bolu	2	0,01	1	0,01
Burdur	1	0,01	2	0,01
Bursa	2	0,01	24	0,15
Çanakkale	3	0,02	11	0,07
Çankırı	3	0,02	8	0,05
Çorum	7	0,04	23	0,14
Denizli	42	0,26	32	0,19
Diyarbakır	173	1,07	226	1,37
Düzce	-	0,00	-	0,00
Edirne	4	0,02	-	0,00
Elazığ	9	0,06	37	0,22
Erzincan	8	0,05	3	0,02
Erzurum	93	0,58	118	0,71
Eskişehir	7	0,04	18	0,11
Gaziantep	9	0,06	18	0,11
Giresun	3	0,02	6	0,04
Gümüşhane	34	0,21	34	0,21
Hakkari	-	0,00	1	0,01
Hatay	9	0,06	10	0,06
Iğdır	4	0,02	5	0,03

Isparta	15	0,09	16	0,10
İstanbul	23	0,14	20	0,12
İzmir	131	0,81	256	1,55
Kahramanmaraş	2	0,01	8	0,05
Karabük	-	0,00	-	0,00
Karaman	1	0,01	8	0,05
Kars	19	0,12	29	0,18
Kastamonu	7	0,04	7	0,04
Kayseri	6	0,04	16	0,10
Kilis	7	0,04	0	0,00
Kırıkkale	4	0,02	11	0,07
Kırklareli	3	0,02	4	0,02
Kırşehir	-	0,00	2	0,01
Kocaeli	-	0,00	5	0,03
Konya	59	0,36	88	0,53
Kütahya	196	1,21	157	0,95
Malatya	8	0,05	9	0,05
Manisa	13441	83,15	12907	78,16
Mardin	45	0,28	141	0,85
Mersin	11	0,07	6	0,04
Muğla	25	0,15	22	0,13
Muş	256	1,58	267	1,62
Nevşehir	5	0,03	4	0,02
Niğde	4	0,02	27	0,16
Ordu	1	0,01	14	0,08
Osmaniye	4	0,02	4	0,02
Rize	5	0,03	3	0,02
Sakarya	5	0,03	1	0,01
Samsun	11	0,07	7	0,04
Şanlıurfa	285	1,76	399	2,42
Siirt	3	0,02	48	0,29
Sinop	2	0,01	2	0,01
Şırnak	4	0,02	2	0,01
Sivas	2	0,01	16	0,10
Tekirdağ	4	0,02	7	0,04
Tokat	20	0,12	18	0,11
Trabzon	6	0,04	18	0,11
Tunceli	0	0,00	2	0,01
Uşak	167	1,03	160	0,97
Van	4	0,02	7	0,04
Yalova	2	0,01	-	0,00
Yozgat	15	0,09	14	0,08
Zonguldak	-	-	3	0,02
Toplam	16165	100,00	16513	100,00

Kaynak: TÜİK Verileri ile Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ve Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

Ahmetli’de 2008 nüfus sayımında Manisa’yı Bitlis (448 kişi), Şanlıurfa (285 kişi), Muş (256 kişi), Kütahya (196 kişi), Diyarbakır (173 kişi), İzmir (131 kişi) illeri izlemektedir. 2018 yılında gelindiğinde ise yine aynı illerin cüzi miktarda değişen rakamlarla benzer sıralarda yer aldığı görülmektedir (Tablo 2). Tablo 2’deki değerler detaylı incelendiğinde Manisa hariç tutulduğunda, Ahmetli’de nüfusun büyük bir bölümünü Doğu ve Güneydoğu Anadolu’dan gelen nüfus kitlesi oluşturmaktadır. Bu rakamlar mevsimlik göçlerde değinileceği üzere ilçeye özellikle yaz döneminde tarımda çalışmak amacıyla gelip sonraki süreçte daimi yerleşme olarak burayı seçen insanlar sayesinde ortaya çıkmıştır.

Doğum yeri kriteri uzun zaman içerisinde gerçekleşmiş göçlerin tespit edilmesi, göçler hakkında bilgi vermesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Ancak bazı durumlarda net sonuçlara ulaşmak zorlaşmaktadır. Çünkü sayım esnasında sayımın gerçekleştiği yerde olup, aslında orada ikamet etmeyen kişiler de sayıma dâhil olmaktadır. Bunun yanında uzun yıllar içerisinde mevcut olan göçleri kapsadığı için önceki dönemlerde göç eden nüfus kitlesinin bir kısmı ölmüş olabilir. Bu durum bir örnekle izah edilecek olunursa, Ahmetli’ye 1940’da ailesiyle birlikte göç etmiş 6 yaşındaki bir çocuğun 2018 yılında 84 yaşında olması gerekir. Bu kişi eğer yaşıyorsa göç ile gelen nüfus içerisine dâhil edilecek ve sayım işlemi bu durumun dikkate alınmasıyla tamamlanacaktır. Ancak eğer vefat etmişse göç eden nüfusa içerisinde olmayacaktır. Bir başka endişe veren durum ise, sağlık hizmetlerinin yetersiz olduğu özellikle de kırsal kesimdeki yerleşmelerde doğumlar buraya en yakın donanımlı hastanelerde yapılmaktadır. Bu durum da doğan bebeklerin o yerin nüfusuna kayıt edilmesine yol açmaktadır. Ancak ailenin ikameti bebeğin doğduğu yerde değildir. Bu durumda bebek göç etmemiş ve ailesiyle beraber yaşamaktadır. Nüfus sayımının yapıldığı dönemde bebeğin ailesiyle birlikte sayılmasına rağmen doğum yeri farklı bir yer çıktığından dolayı bebek, doğum yerine göre yapılan göç sınıflandırmasında göç edenler grubuna dâhil edilmekte ve göç etmiş gibi gösterilmektedir (Başkaya-Gök, 2012: s. 112). Aynı şekilde Ahmetli ilçesinde de imkânların yetersiz olduğu durumlarda doğumlar İzmir ve Bursa gibi yakın çevredeki illerde yapıldığı için burada dünyaya gelen bebekler Ahmetli nüfusuna kayıt edilememektedir. Nüfus sayım dönemlerinde aileleriyle birlikte Ahmetli’de yaşayan bebekler buranın nüfusunda sayılmaktadır. Buradan yalnızca doğum yerini esas alan kriterlere göre yapılan göç çalışmalarında bazı durumlarda yanıltıcı sonuçlar ortaya çıkarılabileceği anlaşılmaktadır (Coşkun, 2012: s. 88). Nüfus sayımlarını yapan ve bu konuda Ülkemizdeki tek yetkili kurum olan TÜİK, bu durumun farkına çok eski zamanlarda varmış ve göç çalışmalarında yerleşim yeri nüfusunu ifade eden daimi ikametgâhı esas almaktadır. TÜİK göç istatistiklerini oluştururken, bireylerin bir önceki ikametgâhları ile mevcut ikametgâhlarını mukayese etmekte, bu ikisi arasındaki fark da alınan ve verilen göç miktarını ortaya çıkarmaktadır. Doğum yeri ölçütüne göre yanılma payının daha az olduğu ikametgâha göre tespit edilen yön-

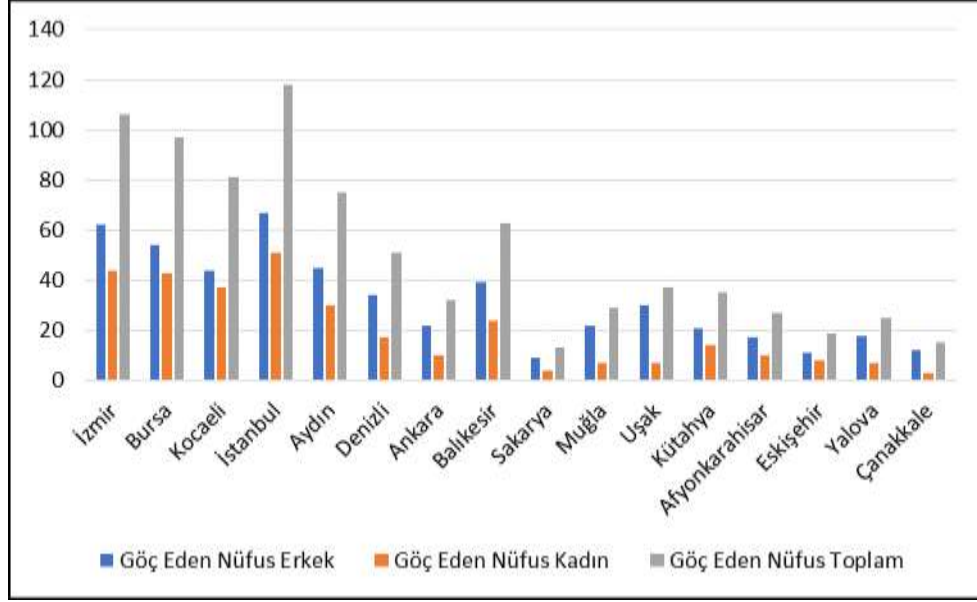
temle Ahmetli ilçesinin de göç verileri oluşturulmuştur. Ahmetli ilçesi diğer ilçelerle birlikte Manisa ilinin bir parçasıdır. Ahmetli ilçesinden dışarıya ya da dışarıdan Ahmetli ilçesine olan göçlerin illere göre dağılışı analiz edildiğinde, Ahmetli ilçesi sayılmadığı için idari bütünlük ortadan kalkmaktadır. Bu nedenle TÜİK tarafından tespit edilen göç istatistiklerinde ilçenin bulunduğu il içerisine olan göçler bu kategoriye dâhil edilmemektedir. TÜİK tarafından bu soruna çözüm olabilecek ilçeler bazında gerek alınan gerekse verilen göç verileri tutulmadığı için Ahmetli ilçesine ve Ahmetli ilçesinden olan göçler Manisa ili dışında analiz edilecektir (Başkaya-Gök, 2012: s. 112). Sözü edilen devrede Ahmetli'den göç eden toplam nüfus 823 kişi olup, göçe katılanların ise en fazla tercih ettikleri il İstanbul'dur. Bunu sırasıyla İzmir, Bursa, Kocaeli ve Aydın izlemiştir. Göçler oransal olarak değerlendirildiğinde ise İstanbul'un %14,3, İzmir'in %12,9, Bursa'nın %11,8, Kocaeli'nin %9,8 ve Aydın'ın %9,1'lik bir değere sahip olduğu görülmektedir (Tablo 3, Şekil 2). Buna göre adı geçen bu illere yapılan göçün, toplam göç oranı içerisindeki değeri yaklaşık %58'dir.

Tablo 3. Ahmetli İlçesinden Göç Eden Nüfusun Göç Ettikleri İllere Göre Dağılımı (2018).

Göç Verdiği İl	Göç Eden Nüfus			
	Erkek	Kadın	Toplam	%'si
İzmir	62	44	106	12.9
Bursa	54	43	97	11.8
Kocaeli	44	37	81	9.8
İstanbul	67	51	118	14.3
Aydın	45	30	75	9.1
Denizli	34	17	51	6.2
Ankara	22	10	32	3.9
Balıkesir	39	24	63	7.7
Sakarya	9	4	13	1.6
Muğla	22	7	29	3.5
Uşak	30	7	37	4.5
Kütahya	21	14	35	4.3
Afyonkarahisar	17	10	27	3.3
Eskişehir	11	8	19	2.3
Yalova	18	7	25	3.0
Çanakkale	12	3	15	1.8
Genel Toplam	507	316	823	100.0

Kaynak: TÜİK Verileri ile Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ve Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

Şekil 2. Ahmetli İlçesinden Göç Eden Nüfusun Göç Ettikleri İllere Göre Dağılımı (2018).

Kaynak: TÜİK Verileri ile Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ve Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

İstanbul, İzmir, Kocaeli, Bursa gibi illerin göç sahası olarak seçilmesinde bu illerin araştırma sahasıyla arasındaki mesafe farkının fazla olmaması göçü oluşturan nedenlerden sadece biridir. Ancak detaya inilecek olunursa, özellikle de sahada yapılan anket ve mülakatların işaret ettiği faktörlerin bir önceki cümlede ifade edilenden daha fazla etkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Yapılan anket ve mülakatlara göre ilçenin terk edilmesinin en temelinde ekonomik faktörler yatmaktadır. İşsizlik özellikle de genç nüfusun sahayı terk etmesine yol açmaktadır. Baba ya da dededen kalma meslekleri olan çiftçiliği devam ettirmek istemeyen bu nüfus kitlesi, asgari ücretli bile olsa sigortalarının ödendiği, nispeten gelecekteki emeklilik kaygılarını ortadan kaldıran ya da buna yardımcı olabilecek, işe giriş ve çıkış saatlerinin belli, tercihen hafta sonlarının veya haftanın en az bir günü istirahat edebileceği, yıllık izni olan, maaş ödeme tarihleri belli olan işler bulabilmek amacıyla ilçeden ayrılmaktadır. İlçeden yapılan göçlerin iş imkânlarının fazla olduğu büyükşehirlerde doğru olmasında buralarda özel sektöre ait birçok fabrika ve sanayi tesisinin bulunması etkili olmaktadır. Göçlerin küçük bir kısmı kamu kurumlarında çalışanların yer değiştirmeleri şeklinde gerçekleşirken, büyük bir bölümü ise özel sektöre ait kuruluşlarda çalışmak amacıyla yapılan işçi göçleri şeklinde olmaktadır.

İstanbul, İzmir, Kocaeli ve Bursa gibi illerin göç rotası olarak seçilmesinde bu illerin sosyo-ekonomik durumlarının yanında sosyo-kültürel altyapılarının da gelişmiş olması etkili olmaktadır. Buralarda insanların gelir seviyelerine göre sosyalleşebilecekleri, spor yapabilecekleri, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılabile-

cekleri imkânların mevcut olması göçün diğer nedenleridir. Aynı zamanda turizm koşullarının da bu illerde gelişmiş olması, sözü edilen illeri göç etmeyi düşünenler için cazip hale getirmektedir.

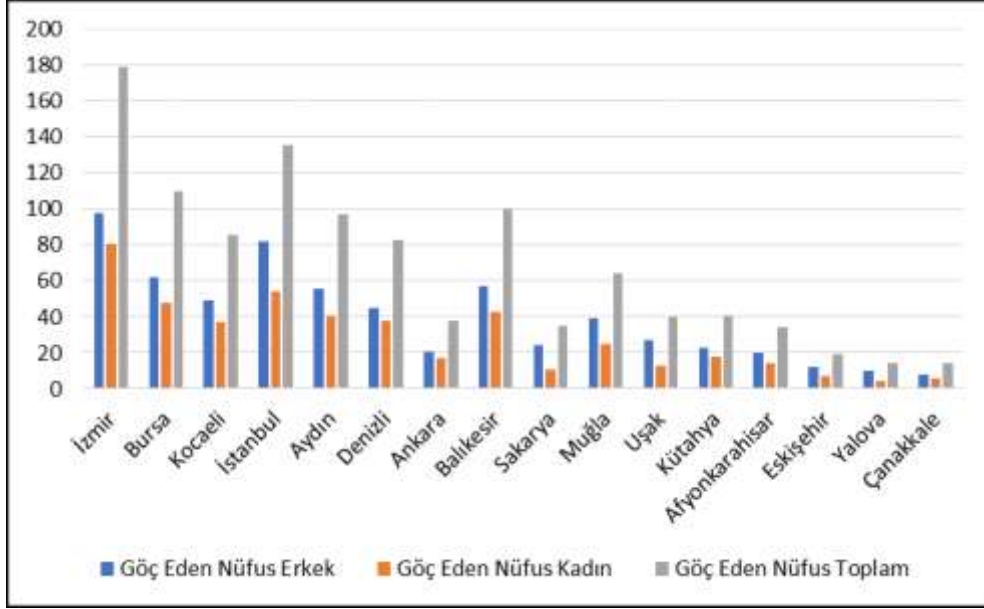
Ahmetli'ye göçle gelen nüfusun geldikleri iller analiz edildiğinde; tıpkı ilçeden olan göçlerde olduğu gibi İzmir ile İstanbul'un ilk iki sırayı aldığı ortaya çıkmaktadır. Bunları Muğla, Balıkesir, Ankara, Aydın ve Kocaeli illeri takip etmektedir. Genel olarak değerlendirilecek olunursa, bu altı ilin (İzmir, Bursa, İstanbul, Balıkesir, Kocaeli ve Aydın) ilçeye yapılan göçlerdeki toplam oranı bu gruptaki değerlerin %65'ine denk gelmektedir (Tablo 4, Şekil 3).

Tablo 4. Ahmetli İlçesine Göç Yoluyla Gelen Nüfusun Geldikleri İllere Göre Dağılımı (2018).

Göç Verdiği İl	Göç Eden Nüfus			
	Erkek	Kadın	Toplam	%'si
İzmir	98	81	179	16.4
Bursa	62	48	110	10.1
Kocaeli	49	37	86	7.9
İstanbul	82	54	136	12.5
Aydın	56	41	97	8.9
Denizli	45	38	83	7.6
Ankara	21	17	38	3.5
Balıkesir	57	43	100	9.2
Sakarya	24	11	35	3.2
Muğla	39	25	64	5.9
Uşak	27	13	40	3.7
Kütahya	23	18	41	3.8
Afyonkarahisar	20	14	34	3.1
Eskişehir	12	7	19	1.7
Yalova	10	4	14	1.3
Çanakkale	8	6	14	1.3
Genel Toplam	633	457	1090	100

Kaynak: TÜİK Verileri ile Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ve Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

Şekil 3. Ahmetli İlçesine Göç Yoluyla Gelen Nüfusun Geldikleri İllere Göre Dağılımı (2018).

Kaynak: TÜİK Verileri ile Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ve Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

Araştırma sahasına göçle gelen 633'ü erkek ve 547'si kadın olmak üzere toplamda 1090 kişi gelmiştir. Bu değer içerisinde bütün illerde erkek nüfus sayıca kadınlardan fazladır. İlçeye yapılan göçlerde atama yoluyla gelenler ile asker ve öğrenci olarak gelenler toplam sayının yaklaşık % 75'ini oluşturmaktadır. Bunun yanında emeklilik çağına gelerek emekliliği hak etmiş nüfus grubu ile emekli olmuş kitleden memleketlerine dönenler de % 10'luk bir paya sahiptir. Diğer göç kitlesinin ise ilçeyi tercih etmesinde, buranın büyükşehirlerle nazaran gürültü ve trafik gibi sorunlarının olmaması ile sakin ve huzurlu bir yaşam için gerekli olan şartları bünyesinden barındırması etkili olmuştur.

Belli bir yerin aldığı ve verdiği göç arasındaki farka net göç adı verilmektedir. Sahanın aldığı göç verdiği göçten fazlaysa net göç pozitif ibareyi, bunun tam zıttı yönde bir durum söz konusu ise net göç negatif ibareyi göstermektedir. Net göç hızı ise, göç edebilecek her 1000 kişi için olan net göç sayısını ifade etmektedir (TÜİK, 2005: s. 4; Başkaya-Gök, 2012: s. 115). Tablo 5'de ifade edildiği gibi 2018 yılında Ahmetli ilçesine göç eden nüfus 1090 kişidir. İlçeyi göç yoluyla terk edenlerin toplamı ise 823 kişidir. Sonuç itibarıyla bu değerler arasındaki fark, net göç miktarının pozitif pozisyona sahip olmasını sağlamıştır. Söz konusu yıl itibarıyla ilçenin hem aldığı hem de verdiği göç miktarlarında erkek nüfus fazladır. Araştırma sahasından ayrılan ile gelenler arasındaki net göç farkı 267'dir (Tablo 5, Şekil 4).

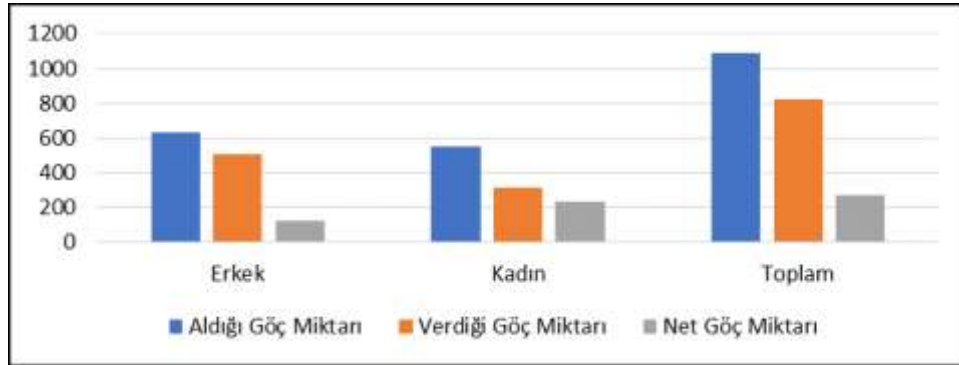
Ahmetli İlçesi'nin aldığı göç miktarının verdiğiinden fazla çıkması, buranın göç alan bir yerleşim birimi gibi algılanmasına neden olmaktadır. Ancak detaya inildiğinde durum biraz farklılaşmaktadır. Bu durumu sahada yaptığımız anket ve mülakatlardan elde edilen sonuçlarla açıklamak, göçün gerçek yüzünü ortaya çıkaracaktır. Şöyle ki, araştırma sahasına göçle gelen nüfusun % 63.3'ünü tayinle gelen nüfus kitlesinin (asker, polis, öğretmen, kaymakam, hâkim, savcı, doktor, hemşire, mühendis ve memur gibi) yanlarında getirdiği eş, çocuk, anne, baba, kardeş gibi bireylerle, eğitim için gelen öğrenciler oluşturmaktadır. Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde makalenin geneline hâkim olan düşüncenin burada da gün yüzüne çıktığı görülmektedir. Şöyle ki makale bütününde Ahmetli göç veren bir yerleşim birimi olarak ifade edilmekte ve bu düşünce gerek TÜİK gerekse sahada yapılan anket ve mülakatlarla desteklenmeye çalışılmaktadır. Daha açık ifade edilecek olursa, ilçeyi terk eden nüfus kitlesi ekonomik nedenlerle ve kendi isteğiyle göçe katılırken, gelen nüfus grubunun büyük bir bölümü (yaklaşık % 75'i) atama gibi zorunlu şartlarla ve kendi tercihinin dışında göç olgusu içerisinde yer almaktadır. Göçle gelen kitlenin neredeyse tamamına yakını zorunlu hizmet yükümlüğü bitince ya da öğrencilik son bulunca ilçeden ayrılmaktadır.

Tablo 5. Ahmetli İlçesinin Aldığı, Verdiği ve Net Göç Miktarları (2018).

Göç Miktarı	Erkek	Kadın	Toplam
Aldığı Göç Miktarı	633	547	1090
Verdiği Göç Miktarı	507	316	823
Net Göç Miktarı	126	231	267

Kaynak: TÜİK Verileri ile Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ve Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

Şekil 4. Ahmetli İlçesinin Aldığı, Verdiği ve Net Göç Miktarları (2018).

Kaynak: TÜİK Verileri ile Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ve Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

Araştırma sahasındaki göç hareketlerinin nedeni de alınan ve verilen göç kadar önem taşımaktadır. Bu nedenler, iş arama / bulma, tayin / atama, hane fertlerinden birine bağlılık, eğitim, evlilik olarak gruplandırılabilir. Sözü edilen sebepler arasında hem gelen hem de giden nüfus grubunda en fazla pay iş arama / bulmaya aittir. Çünkü ilçede istihdam oluşturacak ve nüfusu tutacak herhangi bir sanayi kuruluşu bulunmamaktadır. Mevcut sanayi tesisleri de küçük ölçekli bireysel işletmeler olup, bunlarda ortama 2 – 3 kişi istihdam edilebilmektedir. İlçeden işsizlik nedeniyle yapılan göçlerde erkek nüfus, kadın nüfustan daha fazla bir paya sahiptir. Bu değerlere göre giden nüfustaki kadınların oranı %38,3, erkeklerin ise %61,7'dir.

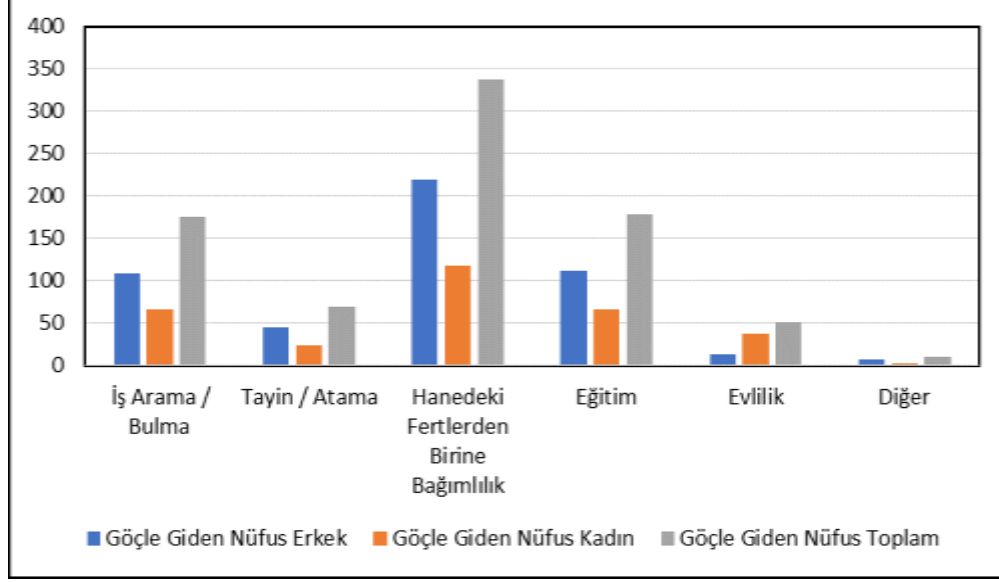
Hane fertlerinden birine bağlı olarak gerçekleşen göç hareketleri giden nüfusta %40,9, gelen nüfusta ise %32,3'lük bir paya sahiptir (Tablo 6, Şekil 5, Şekil 6). Hane fertlerinden birine bağlı olarak yapılan göçlerde, giden nüfusun toplamı 337 kişi iken, bu değer gelen nüfusta 352 kişidir. Giden nüfusun büyük bir bölümünün temel nedeni işsizliktir. Gelen nüfustaki bu rakam ise yarıdan fazlasını tayin / atama yoluyla gelenlerin yanlarında eşleri ve çocuklarını getirmeleri sonucunda oluşmuştur. Giden nüfus göç rotasını belirlerken geçim sıkıntısı yaşamayacağı, iş imkânlarının fazla olduğu, ailesinin refah düzeyinin yükselmesine yardımcı olabilecek illeri seçmektedir. Bu nedenle Marmara ve Ege Bölgesi'nde bu kriterlere uygun iller tercih listesinin başında yer almaktadır.

Tablo 6. Ahmetli İlçesinden Göç Eden ve İlçeye Göçle Gelen Nüfusun Göç Nedenleri (2018).

Göç Etme Nedeni	Göçle Giden Nüfus				Göçle Gelen Nüfus			
	Erkek	Kadın	Toplam	% 'si	Erkek	Kadın	Toplam	% 'si
İş Arama / Bulma	109	67	176	21.4	211	134	345	31.7
Tayin / Atama	45	24	69	8.4	63	38	101	9.3
Hanedeki Fertlerden Birine Bağlılık	219	118	337	40.9	196	156	352	32.3
Eğitim	112	66	178	21.6	145	91	236	21.7
Evlilik	14	38	52	6.3	12	34	46	4.2
Diğer	8	3	11	1.3	6	4	10	0.9
Toplam	507	316	823	100.0	633	457	1090	100.0

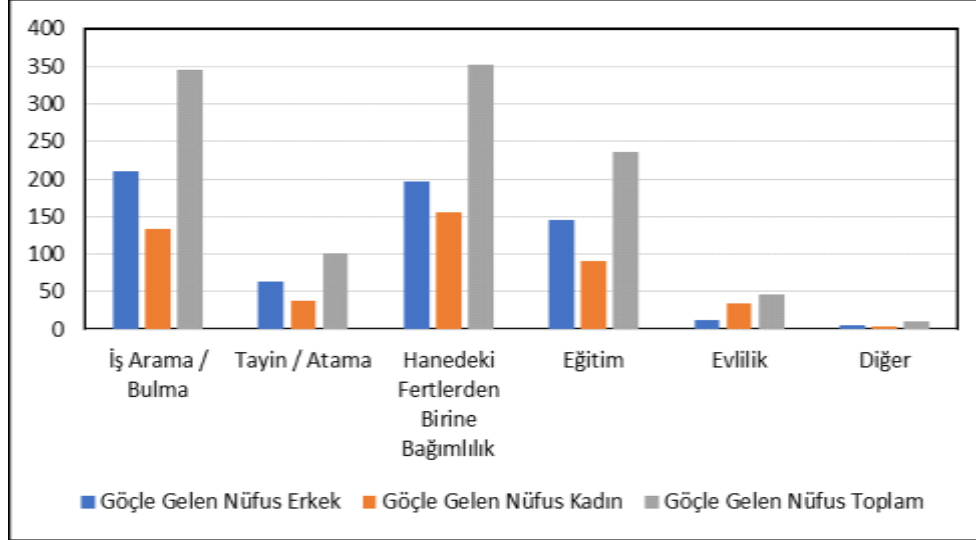
Kaynak: TÜİK Verileri ile Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ve Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

Şekil 5. Ahmetli İlçesinden Göç Eden Nüfusun Göç Nedenleri (2018).

Kaynak: TÜİK Verileri ile Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ve Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

Şekil 6. Ahmetli İlçesine Göçle Gelen Nüfusun Göç Nedenleri (2018).

Kaynak: TÜİK Verileri ile Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ve Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

Giden nüfusta dikkat çeken bir diğer neden ise eğitime bağlı yapılan göçlerdir. Lise ve özellikle de üniversiteyi ilçe dışında hatta bağlı bulunduğu il dışında okumak isteyen nüfus grubu, başta İstanbul, İzmir ve Ankara gibi metropol kentleri tercih etmektedir. Çocuklarının yanından ayrılmak istemeyen aileler de imkanları ölçüsünde ilçeden ya öğrenim döneminde ayrılarak sonraki süreçte geri dönmekte ya da orada daimî ikametgah yeri olarak seçerek bundan sonraki hayatını orada sürdürmektedir. Eğitim amacıyla ilçeye gelen nüfusun 91'ini kadınlar, 145'ini ise erkekler oluşturmaktadır. Giden kesimin toplam değeri 178 olmakla beraber erkeklerin değeri kadınlardan yüksektir (Tablo 6, Şekil 5, Şekil 6).

Tayın / atama yoluyla gelen nüfusun oranı %9,3, giden tarafın ise %8,4'tür. Bu nedene dayana göçlerde, erkek nüfusun kadın nüfus karşısında bariz bir üstünlüğü söz konusudur. Bu duruma kadınların memleketleri dışında çalışmayı pek istemedikleri, ailesinin yanından ayrılmak istememeleri etkili olmuştur. Bu durum Ülkemiz genelinde de değerlendirildiğinde benzer durum ortaya çıkmaktadır (Başkaya-Gök, 2012: s. 117).

Ülkemizdeki mevcut aile yapısında genel itibariyle erkeklerin çalışma oranını kadınlardan fazla olduğu için kadınlar iktisadi anlamda erkeklere bağımlıdır. Bu durum aile içinde erkeğe çeşitli nitelikler yüklediği gibi göçlerde de öncelik sağlamaktadır (Başkaya-Gök, 2012: s. 117). Ahmetli'de evlilik nedenine dayanan göçlerde hem gelen hem de giden nüfus kitlesinde kadınların %70'in üzerinde bir orana sahip olması bir önceki cümlede geçen ifadeyi doğrulamaktadır.

Tüm bu nedenler dışında Ülkemizde özellikle 1950'lilerden sonra yaşanan ulaşım ve haberleşme alanındaki gelişmeler, kentler ile kırsal kesim arasındaki engelleri ortadan kaldırarak bu iki yer arasındaki bağları güçlendirmiştir (Sergün, 1977: s. 221). Son dönemler ise özellikle karayollarının modernize edilerek köprü, tünel gibi unsurların hizmete girmesi şehir ile kırsal alanlar arasındaki nüfus akışını etkilemiştir. Ahmetli ilçesinin İzmir – Ankara karayolunun (E-96 Double Karayolu) ile İzmir-Konya demiryolunun geçtiği güzergâh üzerinde yer alması göç hareketlerini arttırmıştır.

Göçler nedenlerine göre genel bir değerlendirmeye tabi tutulduğunda gerek ilçeden ayrılan gerekse gelen nüfusta erkek nüfusun büyük sayılabilecek bir orandan üstünlüğü bulunmaktadır. Giden nüfusun % 55'ini, gelen nüfusun ise % 56'sını erkeklerden oluşmaktadır. Bu durumun ortaya çıkmasında özellikle giden nüfus grubunda göçlerin dayandığı temel nedenin genel itibariyle ekonomik kaynaklı olması ve mevcut toplumsal yapının erkeklerin yer değiştirmesinin daha uygun olacağını içeren sözsüz toplumsal kurallar etkili olmuştur.

Göçlerle ilgili bir diğer sınıflandırma da mevsimlik ya da dönemlik şeklinde olmaktadır. Söz konusu göçü, yılın belli dönemlerinde bulunduğu yeri terk edip,

başka bir mevkiye taşınan bireyler oluşturmaktadır. Araştırma sahasında bu göç türünü özellikle yaz döneminde tarımda çalışmak amacıyla Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden gelenler temsil etmektedir. Bu yer değiştirme hareketine dâhil olanların yaklaşık % 20'lik bir bölümü daimi yerleşim alanı olarak ilçeyi seçmektedir.

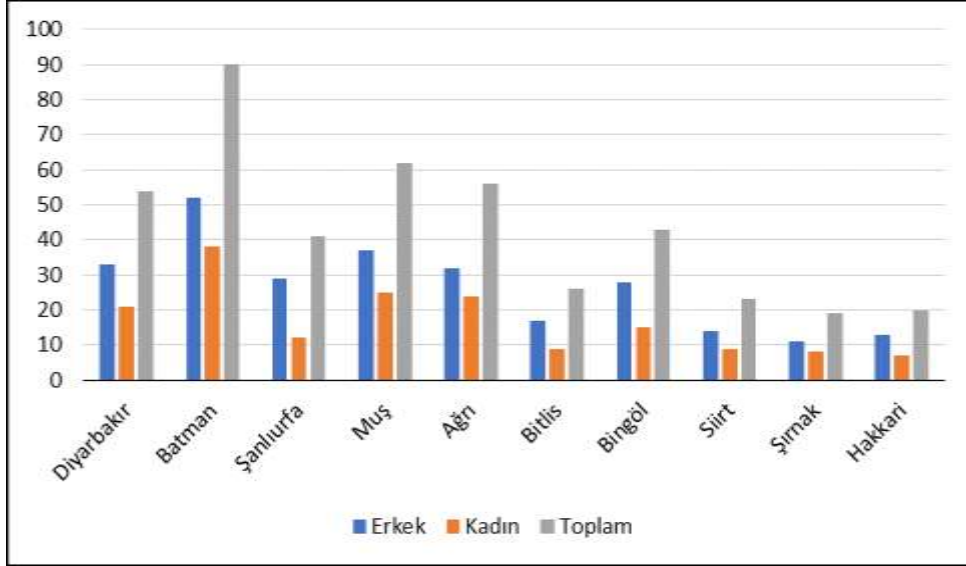
Araştırma sahasının sahip olduğu iklim özellikleri ile verimli toprakları, tarımsal ürün çeşitliliğinin fazla olmasını sağlamıştır. Bu durum ilçeye doğru olan mevsimlik işçi göçlerini arttırmaktadır. Tarla ve bahçe işlerinde çalışmak üzere gelen bu nüfus kitlesinin % 20.7'sini Batman, % 14.3'ünü Muş, % 12.9'unu Ağrı, % 12.4'ünü ise Diyarbakır'dan gelenler oluşturmaktadır (Tablo 7, Şekil 7). Göçle gelen kitlede diğer göç gruplarında olduğu gibi erkek nüfusun üstünlüğü söz konusudur. Gelenlerin büyük bir bölümü ailesiyle birlikte gelmektedir. Aile içerisinde çalışma koşullarına uygun yaşta olan herkesin bu işlerde çalışması sağlanarak bu şekilde aile bütçesine daha fazla kazanç getirilmesi amaçlanmaktadır.

Tablo 7. Ahmetli İlçesine Mevsimlik Olarak Gelen Nüfusun Geldikleri İllere Göre Dağılımı (2018).

Göç Edilen İl	Erkek	Kadın	Toplam	%'si
Diyarbakır	33	21	54	12.4
Batman	52	38	90	20.7
Şanlıurfa	29	12	41	9.4
Muş	37	25	62	14.3
Ağrı	32	24	56	12.9
Bitlis	17	9	26	6.0
Bingöl	28	15	43	9.9
Siirt	14	9	23	5.3
Şırnak	11	8	19	4.4
Hakkari	13	7	20	4.6
Toplam	266	168	434	100.0

Kaynak: Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ile Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

Şekil 7. Ahmetli İlçesine Mevsimlik Olarak Gelen Nüfusun Geldikleri İllere Göre Dağılımı (2018).

Kaynak: Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ile Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

2. Dış Göçler

II. Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonraki süreçte 1952 ile 1954 yılları arasında ABD'nin savaştan zarar gören Avrupa ülkelerine yaptığı Marshall yardımı Almanya, Belçika, Avusturya ve Fransa gibi ülkelerin kalkınma sürecini hızlandırmıştır (Mutluer, 2003: s. 36). Bu yardımlar kısa sürede etkisini göstererek, söz konusu ülkeler sermaye birikimini gerçekleştirerek hızlı bir büyüme hamlesi yapmışlardır. Özellikle 1950'li yılların başlarında bu ülkeler sanayileşme sürecinin büyük bir bölümü tamamlayarak, bunlarda işgücü açığı ortaya çıkmıştır. Savaştan sonra İtalyanların büyük ilgi gösterdiği ve Fransa, Federal Almanya ve İsviçre'ye 1950-1960 arasında gerçekleşen göçlere Türkler katılmamışlardır. Ancak 1961'in ekiminde Federal Almanya ile Türkiye Cumhuriyeti arasında yapılan anlaşma neticesinde Türkler Almanya'ya kabul edilmişlerdir. Bu anlaşmadan sonra diğer Avrupa ülkeleri (Belçika, Hollanda, Avusturya, Fransa, İsveç) ile Türkiye arasında çeşitli anlaşmalar yapılmıştır. Bu şekilde Avrupa'nın kapıları Türkler açılarak binlerce Türk bu ülkelere göç etmiştir (Mutluer, 2003: s. 36; Başkaya-Gök, 2012: s. 122).

İnsanları kendi ülkelerini terk etmeye zorlayan çeşitli nedenler vardır. Bunların en başında iktisadi etkenler gelmektedir. Diğer nedenler ise savaşlar, çeşitli baskılar (dini, siyasal, sosyal, psikolojik, kültürel vb.), aile bütünlüğünün sağlanmak istenmesi ve doğal afetler (deprem, sel, kuraklık vb.)'dir (Mutluer, 2003: s. 11-18). Ülkemizde nüfus artışının fazla olması, kırsal kesimdeki içine dönük (kapa-

lı) ekonomik yapının bozulması, gelir dağılımındaki bozukluklar, yetersiz istihdam, kırsal kesimdeki gelirin düşük olması gibi nedenler Türk iş gücü göçünün artmasına neden olan etkenlerdir (Mutluer, 2003: s. 39).

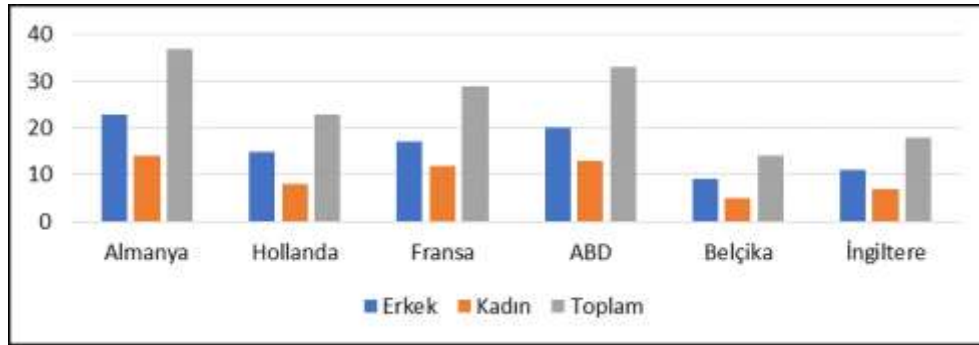
Türkiye'den yurtdışına yönelik işgücü göçünün çeşitli boyutları vardır. Göçün günümüze gelinceye kadar geçirdiği değişim, zamana yayılımı, ilgilenilen konum ve statüler, bireyleri göçe sürükleyen dâhili ve harici etkenler, göçlerden beklentiler ve bunların karşılanma düzeyi, göç sonucunda karşılaşılan aksaklıklar, geri dönüşün dayandığı temel faktörler vb. durumlarla beraber yurtdışına olan göçler çok boyutlu ve karmaşık bir yapıya sahiptir (Mutluer, 2003: s. 38-41).

Tablo 8. Ahmetli İlçesinden Yurtdışına Yönelik Göçlerin Ülkelere Göre Dağılımı (2018).

Göç Edilen Ülke	Erkek	Kadın	Toplam	%'si
Almanya	23	14	37	24
Hollanda	15	8	23	14.9
Fransa	17	12	29	18.8
ABD	20	13	33	21.4
Belçika	9	5	14	9.1
İngiltere	11	7	18	11.7
Toplam	95	59	154	100.0

Kaynak: Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ile Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

Şekil 8. Ahmetli İlçesinden Yurtdışına Yönelik Göçlerin Ülkelere Göre Dağılımı (2018).

Kaynak: Araştırma Sahasında Yapılan Anketler ile Mülakat Sonuçlarından Derlenerek Hazırlanmıştır.

Araştırma sahasından yurtdışına olan göçler 1960'lı yıllarda başlamıştır. Bu süreçte Federal Almanya başta olmak üzere Hollanda, Fransa, ABD, Belçika ve İngiltere'ye doğru göçler yapılmıştır. Söz konusu göçlerin önemli bir bölümü ekonomik nedenlere dayandığı ve işçi statüsündeki bireyler tarafından yapıldığı için

buradaki temel amaç refah düzeyini yükselterek daha iyi yaşam koşullarına erişmektir.

Ahmetli’de yapılan anket ve mülakatlar neticesinde ilçeden yurtdışına olan göç miktarının fazla olmadığı ortaya çıkmıştır. Almanya 23 erkek ile 14 kadın olmak üzere toplamda 37 kişi ile ilk sırada yer alırken, bunu 33 kişi ile ABD, 29 kişi ile de Fransa izlemektedir. Genel toplama bakıldığında göç eden nüfusun yaklaşık % 62’simi erkekler, % 38’ini ise kadınlar meydana geldiği görülmektedir (Tablo 8, Şekil 8).

İlçeden yurtdışına olan göçler genelde işçi göçü şeklinde gerçekleştiği için ilk önce ailedeki erkekler göç etmiş, sonraki süreçte ise ailenin diğer üyelerinin de göç edilebilmesi için gerekli şartları sağlayıp onları da yanlarına almışlardır. Giden nüfusun küçük bir bölümü (yaklaşık % 10’u) uyum problemi, memleket ve aile özlemi gibi nedenlerle geri dönmek zorunda kalmıştır. Ancak gidenlerin büyük bir kısmı emekliliği hak edene kadar çalışmıştır. Emekli olduktan sonra ise özellikle deniz kenarında kendilerine bir ev alarak ya da yaptırarak kesin dönüş yapmışlardır. Mülakatlar ve anketler yurtdışı göçüne katılanların çocuklarının bir kısmının geri dönme konusunda isteksiz olduklarını ortaya çıkarmıştır. Genç nüfus olarak tabir edilen bu kesim pek fazla uyum sorunu yaşamamış, bu sorunu yaşayanlarda da genel itibarıyla adaptasyon süreci kısa sürmüştür. Çocukların bir bölümünün göç ettikleri ülkede doğmuş ve oranın vatandaşlığını almış olması, o ülkedeki mevcut imkânlar bu nüfus grubunun dönüş konusunda isteksiz olmasına neden olmuştur.

3. Sonuç

Araştırma sahası tarih boyunca birçok medeniyetin egemenliği altında kalmış ve çok farklı nüfus hareketlerine sahne olmuştur. İlçede farklı devletlerin hâkimiyetinde kalmasına rağmen bulunduğu coğrafi konumun avantajını daima muhafaza etmiştir. Fakat zaman içerisinde değişen dengelerle beraber özellikle 1950’li yıllardan itibaren başlayan göçlerden büyük ölçüde etkilenmiştir.

Araştırma sahasını oluşturan Ahmetli’nin belki de en önemli sorunlarından birini göçler teşkil etmektedir. İzmir-Ankara karayolu ile İzmir-Konya demiryolunun geçtiği güzergâh üzerinde yer alan ilçedeki yer değiştirme hareketlerinin temelinde ekonomik faktörler yatmaktadır. 2018 yılı göç verilerine göre hem gelen hem de giden nüfus grubunda ilk sırada iş arama / bulma amaçlı göçler yer almaktadır. İlçede iktisadi nedenlere dayanan göç olayı devam etmektedir. Bu durumun önüne geçebilecek ve insanları ilçede tutabilecek birtakım önlemler alınabilir. Bunların en başında sahaya yatırımlarla istihdam imkânı oluşturmak gelmektedir. Özellikle mevcuttaki sanayi tesislerin yetersiz olduğu göz önüne alınarak tarıma dayanan farklı ürünlerin işlenebildiği endüstri kuruluşunun inşa edilerek hammaddenin ilçeden temin edilmesi sağlanmalıdır. Bunun yanında yörede fabrikaların aktif halde kalabilmeleri için özel teşvikler verilmelidir. Böylece istihdamın kalıcı olması sağ-

lanabilir. Göç eden nüfus beraberinde sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel özelliklerini de götürmektedir. Bunun önüne geçebilmek için de yeni iş alanlarının oluşturularak gerekli eğitimlerin verilmesi ve mevcut değerlerin ilçede kalması sağlanmalıdır. Kırsal kesimdeki göçleri önleyebilmek için insanları bu mevkilerde tutacak üretimin sürmesini sağlayacak plan ve programların hazırlanması gerekmektedir. Tüm bunların özeti olarak;

- İlçedeki idari yöneticiler, özellikle göçle kaybedilen nüfusun gittikleri yerleşim birimlerinin fiziki ve beşeri yönden analiz edilmesini sağlamalıdır.
- Bu süreç sonunda yerel ölçekte göçü önlemek için alınacak olan tedbirler, uygulanabilir bir plan dâhilinde belirlenmeli ve bu süreçte valilik, büyükşehir belediyesi, kaymakamlık, kalkınma ajansları gibi ortak edilmelidir.
- İlçenin yönetim merkezi konumunda olan idari birimlerin ilçeyi geliştirmek için rasyonel, stratejik ve en önemlisi uygulanabilir programlar hazırlaması göç sorunu uzun vadede çözüme ulaştıracaktır.

Netice itibarıyla ülkemiz genelinde olduğu gibi araştırma sahasında insanları buldukları yerlerde sürekli tutabilmenin olanaksız olduğu herkes tarafından bilinen ve kabul edilen bir durumdur. Göçler tarih çağlarının başlangıcından bu yana hep vardı, bundan sonraki süreçte var olmaya devam edecektir. Zaten insanların belli bir mevkide sürekli kalmasını istemenin ve bunun için belli planlar uygulamanın anlamsız ve boş bir uğraştır. Bir önceki paragrafta ifade edilen önlemler ilçedeki göç sürecinin dengeli olarak devam etmesini ve sahanın mevcut yapısının çok fazla değişmemesini sağlayacaktır.

Kaynakça

- Akkayan, Taylan. (1979). *Göç ve Değişme*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Basımevi.
- Aras, Seval & Çalışkan, Vedat. (2006). *Türkiye'nin Ekonomik Coğrafyası*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Avcı, Sedat. (1993). Türkiye'de Şehir ve Şehirli Nüfusun Dağılışı, *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı: 2, ss. 249-271.
- Başkaya, Zafer & Gök, Y. (2012). Osmaneli İlçesinde Göç Hareketleri, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Cilt 17, Sayı: 27, ss. 105-127.
- Coşkun, Ogün. (2008). İç Göçler Açısından Erzurum İlının Analizi, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Sayı: 20, ss. 239-266.
- Coşkun, Ogün. (2010). İkizdere İlçesinin Beşerî ve Ekonomik Coğrafyası, Erzurum: Bizim Büro Yayınevi.
- Deniz, Orhan. (2009). *Uluslararası Göçler ve Türkiye'ye Yansıması*, İstanbul: Çantay Kitabevi.

- Doğanay, Hayati. (1991). *Demografya (Nüfus Bilimi)*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Ofset Tesisleri.
- Doğanay, Hayati. (1991). *Türkiye’de İç Göçler ve Başlıca Sonuçları*, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, ss. 133-150.
- Gök, Yaşar. (2006). Horasan İlçesinde Nüfus Hareketleri, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 16, ss. 113-139.
- Gök, Yaşar. (2007). *Horasan İlçesinin Coğrafyası*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Işık, Şevket. (1999). İzmir’e Yönelik Göçlerin Coğrafi Boyutları, *Türk Coğrafya Dergisi*, S. 34, ss. 383-405.
- Koca, Halil. (1994). *Erdemli İlçesinin Beşerî ve Ekonomik Coğrafyası*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Koca, Halil. & Girgin, Mustafa. (2000). Alaşehir İlçesine Mevsimlik İşgücü Göçü, *Doğu Coğrafya Dergisi*, C. 6, S. 4, ss. 301-321.
- Koca, Halil. (2000). *Düziçi İlçesinin Coğrafyası*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Mutluer, Mustafa. (2003). *Uluslararası Göçler ve Türkiye*, İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Özgür, Ertuğrul. Murat. (1998). *Türkiye Nüfus Coğrafyası*, Ankara: GMC Basın Yayın.
- Sergün, Ümit. (1977). Türkiye’de Nüfus Artışı ve Sorunları, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, S. 20-21, ss. 211-222.
- Tandoğan, Alaeddin. (1998). *Demografik Temel Kavramlar ve Türkiye Nüfusu*, Trabzon: Eser Ofset Matbaacılık.
- Tümertekin, Erol. (1968). *Türkiye’de İç Göçler*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Tümertekin, Erol & Özgüç, Nazmiye. (2009). *Beşerî Coğrafya (İnsan, Kültür, Mekân)*, İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Tümertekin, Erol. (1994). *Beşerî Coğrafya*, İstanbul: Erenler Matbaası.
- Yılmaz, Ali. (2001). Samsun Merkez İlçe Kırsal Alanında Seçilmiş Dört Köyde